

Sisällys

1 Johdanto	3
1.1 Kotoutumisen säädöstausta, määritelmä ja keskeiset toimijat	3
1.2. Etelä-Karjalan kotoutumisohjelman valmisteluprosessi	6
2. Maahanmuuton nykytila Etelä-Karjalassa	7
3. Kotoutumisen tulevaisuudenkuva ja tavoitteet	11
3.1. Maahan muuttaneiden osaaminen, koulutus ja työllistyminen	12
3.2. Kotouttamisen monitoimijainen yhteistyö	13
3.3. Perheiden kotoutuminen	16
3.4. Pakolaisesta kuntalaiseksi	18
3.5. Kaikkien Etelä-Karjala	19
4. Ohjelman toteutus ja seuranta.....	21
Työväline tavoitteiden toteuttamiseen ja seurantaan.....	23
Lähteet.....	27

1 Johdanto

Maahanmuutto, monikulttuurisuus ja monikielisyys ovat osa Etelä-Karjalaa. Vuonna 2019 ulkomaan kansalaisia asui Etelä-Karjalassa 4785, joka on 3,7 % koko maakunnan väestöstä. Vierasta kieltä puhuvia oli vuoden 2019 lopussa 8092, joka on 6,3 % väestöstä. Vuonna 2015 ulkomaan kansalaisia asui Etelä-Karjalassa yhteensä 4 764 henkilöä ja vierasta kieltä puhui 7 064 henkilöä, maahan muuttaneiden määrät alueella ovat siis kasvaneet edellisen kotouttamisohjelmakauden aikana. Etelä-Karjalassa suurin vieraskielinen ryhmä ovat venäjää äidinkielenään puhuvat. Vuonna 2015 heitä asui maakunnassa 4432 henkilöä ja vuonna 2019 määrä oli 4904. Seuraavaksi suurimmat kieliryhmät olivat vuonna 2019 viroa puhuvat (366), englantia puhuvat (240) ja arabiaa puhuvat (213).

Kotouttamislain mukaan jokaisen kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotouttamisohjelma. Ohjelman tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. 32§). Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Kotouttamisohjelma on otettava huomioon myös kunnan talousarviota ja muita suunnitelmia laadittaessa (kuntalaki 410/2015. 110 §). Tämä kotouttamisohjelma on laadittu vuosille 2021–2024.

1.1 Kotoutumisen säädöstausta, määritelmä ja keskeiset toimijat

Kotouttamista säätelee laki kotoutumisen edistämisestä. Kotoutumislain tavoitteena on, että kaikki maahan muuttaneet saavat perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, työelämästä ja kotoutumista edistävästä palveluista. Kotouttamistoimenpiteistä ja -palveluista on lain mukaan tavoitteena muodostaa selkeä ja johdonmukainen kokonaisuus.

Laissa määritellään kunnan ja työ- ja elinkeinotoimistojen (TE-toimisto), ministeriöiden sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskus) ja aluehallintovirastojen (AVI) tehtävät ja roolit kotoutumisen edistämisessä.

Nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu, että hallitus laatii kotoutumistoimien uudistamistarpeista kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman eduskunnan hyväksymän tarkastusvaliokunnan mietinnön pohjalta. Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee eduskunnalle selontekoa kotouttamistoimien uudistamistarpeista. Toimenpideohjelma annetaan selontekona eduskunnalle helmikuussa 2021. Selonteon valmistelua koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö. Selonteon pohjalta käynnistetään kotoutumislain kokonaisuudistus ja laaditaan valtion kotouttamisohjelma. Vuoden 2017–2020 Etelä-Karjalan kotouttamisohjelman pohjana käytettiin valtion kotouttamisohjelmaa, jonka tavoitealueet olivat:

- I Tuodaan maahanmuuttajien oman kulttuurin vahvuudet osaltaan vahvistamaan Suomen innovaatiokykyä
- II Tehostetaan kotouttamista poikkihallinnollisesti
- III Lisätään valtion ja kuntien välistä yhteistoimintaa kansainvälistä suojelua saavien vastaanotossa

Tämä kotouttamisohjelma pohjautuu osin valtion kotouttamisohjelman tavoitealueisiin, mutta niitä on muokattu vastaamaan tämänhetkisiin tarpeisiin. Päivityksessä on hyödynnetty selonteon valmistelua.

Selonteon kehittämiskokonaisuuksia ovat mm. kotoutumisen käynnistymisen nopeuttaminen kehittämällä esikotouttavaa työtä vastaanottokeskuksissa ja kuntiin ohjausta. Lisäksi tehostetaan kotoutumisaikaa, valmistellaan ja otetaan käyttöön kotouttamistyön malli sekä edistetään kotoutumista osana rakenteiden kehittämistä. Palveluiden kehittämisessä huomioidaan kotoutujien erilaiset tarpeet (Työ – ja elinkeinoministeriö).

Maahan muuttaneiden kotoutumisen edistäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä eri hallinnonalojen ja julkisen sekä kolmannen sektorin toimijoiden välillä niin valtakunnallisella, alueellisella kuin paikallisella tasolla. Valtakunnallisella tasolla Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa maahan muuttaneiden kotouttamisesta ja siihen liittyvästä lainsäädännöstä sekä maahan muuttaneiden työllistymisen edistämisestä. Muita valtakunnallisia toimijoita ovat mm. sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, oikeusministeriö, ulkoasiainministeriö sekä Maahanmuuttovirasto, Opetushallitus, Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO) ja Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto (Työ – ja elinkeinoministeriö).

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) vastaavat kotouttamisesta alueellisesti. Ne tukevat kuntia ja ohjaavat työ- ja elinkeinotoimistoja (TE-toimistot) kotouttamiseen liittyvissä asioissa. ELY-keskukset myös sopivat kuntien kanssa kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntapaikoista (Työ – ja elinkeinoministeriö).

Kunnilla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahan muuttaneiden kotouttamisesta paikallistasolla. Kunnat mm. laativat muiden alueensa toimijoiden kanssa kotouttamisohjelman kotoutumisen edistämiseksi ja yhteistyön vahvistamiseksi. Etelä-Karjalassa kunnat tekevät yhteistyötä Etelä-Karjalan sosiaali – ja terveystieteiden keskuslaitoksen (Eksote) kanssa maahanmuuttoasioissa. Etelä-Karjalan maakunnassa Eksote tuottaa kattavat maahanmuuttopalvelut, joihin kuuluvat mm. kotouttava sosiaalityö, kotouttamistyön koordinointi ja neuvonta- ja ohjauspalvelut (Työ – ja elinkeinoministeriö, Eksote maahanmuuttopalvelut).

TE-toimisto tukee maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä sekä osaamisen tunnistamista ja kehittämistä vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita. TE-toimistoilla on päävastuu työnhakijoiksi ilmoittautuneiden maahan muuttaneiden kotouttamisesta. TE-toimistot vastaavat yhdessä ELY-keskusten kanssa kotoutumista edistävien työvoimapalveluiden, kuten kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä työnhakijaksi rekisteröityneille maahan muuttaneille (Lähde: Työ – ja elinkeinoministeriö, kotoutumisen hallinto ja toimijat).

Etelä-Karjalalla on pitkä historia maahanmuuttotyössä. Suunnitelmallista kotoutumista edistävää työtä on tehty 1990-luvulta alkaen. Eksoten perustamisen jälkeen kotouttamistyötä on tehty paljon myös maakunnallisesti. Eksoten maahanmuuttopalveluilla on iso rooli kotouttamisen edistämisessä, maahanmuuton koordinoinnissa sekä hyvien toimintamallien kehittämisessä. Etelä-Karjalassa tehdään hyvää ja toimivaa yhteistyötä kotoutumisen kentällä ja etenkin lähivuosina on otettu isoja

harppauksia yhteiskehittämisessä mm. kotoutumisen kokemusasiantuntijatoiminnan avulla. Eksoten maahanmuuttopalvelut on kouluttanut 15 kotoutumisen kokemusasiantuntijaa, joilla on omakohtaista kokemusta alueelle kotoutumisesta ja jotka voivat antaa palvelujen kehittämiseen kotoutumisen kokemustietoa.

Etelä-Karjalan sosiaali – ja terveystieteiden (Eksote) maahanmuuttopalveluissa on selvitetty millaisia tietoja ja taitoja maahan muuttaneet tarvitsevat kotoutumisessa haastatteleamalla maahanmuuton parissa työskenteleviä toimijoita ja Etelä-Karjalassa pidempään asuneita maahan muuttaneita. Vastauksista on koottu taulukko, johon on koottu käytännön esimerkkejä tiedoista ja taidoista aihealueittain. Taulukon tietoja käytetään arjen kotouttamistyössä.

Kotoutumisen tiedot ja taidot

Suomen kielen oppiminen	<ul style="list-style-type: none"> ○ kielikoulutukset ○ kielikerhot ja kurssit ○ itsenäinen opiskelu ○ opiskelutaidot ○ opitun kielitaidon käyttäminen
Työllistyminen	<ul style="list-style-type: none"> ○ TE-palvelut ○ suomalainen työelämäkulttuuri ○ työn hakeminen ○ työhaun kanavat ○ erilaiset työllistymispolut ○ IT-taidot ○ työlupa ○ kielitaidon merkitys
Asuminen	<ul style="list-style-type: none"> ○ isännöinti, huoltoyhtiö, vuokranantaja ja kodin vakuutukset ○ kodin tilojen ja laitteiden käyttö ja kunnossapito ○ järjestyssäännöt ○ suomalainen asumiskulttuuri ○ yhteistilojen käyttö ○ kodin turvallisuus ○ jätteet ja kierrätys ○ suomalainen asuntopolitiikka ○ muuttaminen ○ oma osoite
Mielekäs tekeminen	<ul style="list-style-type: none"> ○ harrastukset, kerhot ja tapahtumat ○ seura- ja järjestötoiminta Suomessa ○ sosiaalinen verkostoituminen ○ mielekkään tekemisen merkitys hyvinvoinnille

Vanhemmuus, perhe-elämä ja parisuhde	<ul style="list-style-type: none"> ○ suomalaiset kasvatustavat ja kasvataminen kahteen kulttuuriin ○ tasa-arvo Suomessa ○ perheiden palvelut ○ perhe-etuudet ○ lapsen hyvinvoinnin tukeminen ○ kommunikaatio- ja tunnetaidot ○ perhe-elämän kriisit ○ monimuotoiset perheet
Hyvinvointi	<ul style="list-style-type: none"> ○ hätätilanteet 112 ○ julkiset terveyspalvelut (perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoidot ja päivystys) ja niiden käyttö ○ yksityinen terveydenhoito ja työterveyshuolto ○ hampaiden itsehoito ja suun terveydenhuolto ○ lääkkeet ○ lapsen terveys ○ perushygienia ○ mielen hyvinvointi ○ kotoutumisprosessi ○ terveys ja sairaus suomalaisessa kulttuurissa ○ ravitsemus ○ vuorokausirytmien ○ päihteet
Oman talouden itsenäinen hoitaminen	<ul style="list-style-type: none"> ○ pankkipalvelut ○ verkkopankkitunnukset ○ laskun maksaminen ja perintä ○ talouden suunnittelu ○ rahan arvo ja elintaso Suomessa ○ velka ja velkaantuminen ○ tasa-arvoinen talouden hoitaminen

Lähde: Heino-Kukkurainen, Iisvirta & Piikki 2018

1.2. Etelä-Karjalan kotoutumishjelman valmisteluprosessi

Lain edellyttämän kotouttamishjelman laatimisesta vastaavat kunnat. Käsillä olevan ohjelman on toteuttanut käytännössä Etelä-Karjalan sosiaali – ja terveystieteiden keskus (Eksote). Ohjelmatyötä varten on perustettu valmistelutyöryhmä, johon on kutsuttu maakunnan kaikkien kuntien, Eksoten, työvoimahallinnon, ELY-keskuksen ja Kelan edustajia. Ohjelman päivitystä on tehty mm.

osallistavien työpajojen avulla. Syksyllä 2020 on järjestetty yhteensä viisi Skypen välityksellä toteutettua työpajaa, joihin jokaiseen on osallistunut noin 30 toimijaa ja koulutettua kotoutumisen kokemusasiantuntijaa keskustelemaan ja etsimään toimenpiteitä eri aihealueiden tavoitteisiin yhdessä. Yhteensä työpajoihin osallistui 62 eri ihmistä. Työpajojen keskustelujen koonnit ovat kotouttamisohjelman liitteenä.

Työpajojen aiheet olivat:

2.10.2020. Maahan muuttaneiden osaaminen ja koulutus

9.10.2020. Pakolaisesta kuntalaiseksi

16.10.2020. Perheiden kotoutumisen tukeminen

30.10.2020. Kaikkien Etelä-Karjala

6.11.2020. Monitoimijainen yhteistyö

Työpajatyöskentelyn lisäksi ohjelmaluonnoksen päivittämistä varten on haastateltu toimijoita ja alueelle kotoutuneita maahan muuttaneita puhelimitse ja sähköpostilla. Lisäksi ohjelman päivityksessä on käytetty mm. maahanmuuttopalveluiden ryhmätoiminnoissa ja asiakastyöstä saatua palautetta sekä ajankohtaisia tutkimustuloksia maahanmuutosta ja kotouttamisen edistämisen palveluista. Valmistelutyöryhmän jäsenet lähettivät lähes valmiin luonnoksen kommentoitavaksi oman organisaationsa toimijoille. Tämän lisäksi luonnos lähetettiin muutamalle kotoutumisen kokemusasiantuntijalle kommentoitavaksi. Toimijoiden ja kokemusasiantuntijoiden kommenttien pohjalta päivitettiin lopullinen versio.

2. Maahanmuuton nykytila Etelä-Karjalassa

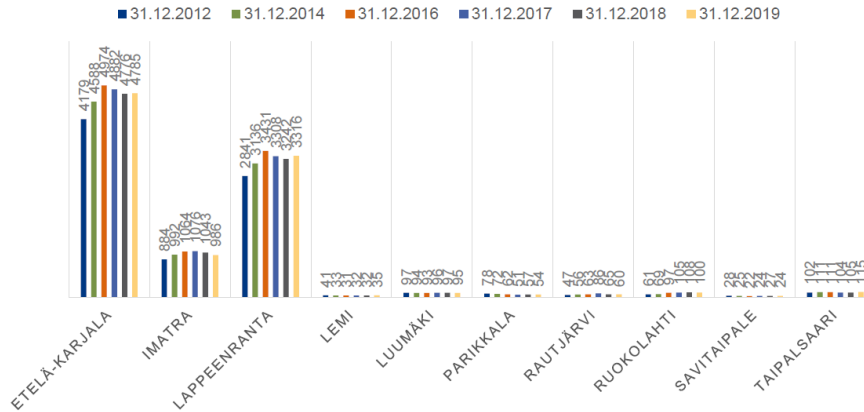
Vuoden 2019 lopussa Etelä-Karjalassa asui 4785 ulkomaan kansalaista, joka on 3,7 % koko Etelä-Karjalan väestöstä. Lappeenrannassa ulkomaan kansalaisia asui 3 316, (4,6 % Lappeenrannan asukkaista) Imatralla 986 (3,7 % Imatran asukkaista). Muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia Etelä-Karjalassa asui vuoden 2019 lopussa 8 092, joista venäjää äidinkielenään puhui 4 904 (Tilastokeskus).

Suomeen ja Etelä-Karjalaan muutetaan pääosin perhesyistä, töihin tai opiskelemaan. Vuonna 2020 myönnettiin 20 757 ensimmäistä oleskelulupaa Suomeen. Vuonna 2019 vastaava luku oli 25 412. (Maahanmuuttovirasto)

ULKOMAAN KANSALAISET ETELÄ-KARJALAN MAAKUNNASSA 2012-2019

Lähde: Tilastokeskus

Kuva 1. Ulkomaan kansalaiset Etelä-Karjalan maakunnassa 2012-2019. (Tilastokeskus)

Ulkomaan kansalaisten määrä Etelä-Karjalassa on kasvanut reilusti vuodesta 2012 vuoteen 2016, jonka jälkeen kasvu on tasaantunut koko Etelä-Karjalassa että alueen kunnissa. Etelä-Karjalassa asui vuoden 2019 lopussa ulkomaan kansalaisia 4785, joka on 3,7% väestöstä. Lappeenrannassa ulkomaan kansalaisia asui 3316, joka on 4,6% Lappeenrannan väestöstä ja Imatralla 986, joka on 3,7% Imatran väestöstä.

Etelä-Karjalan yleisimmät ulkomaalaisryhmät 2019

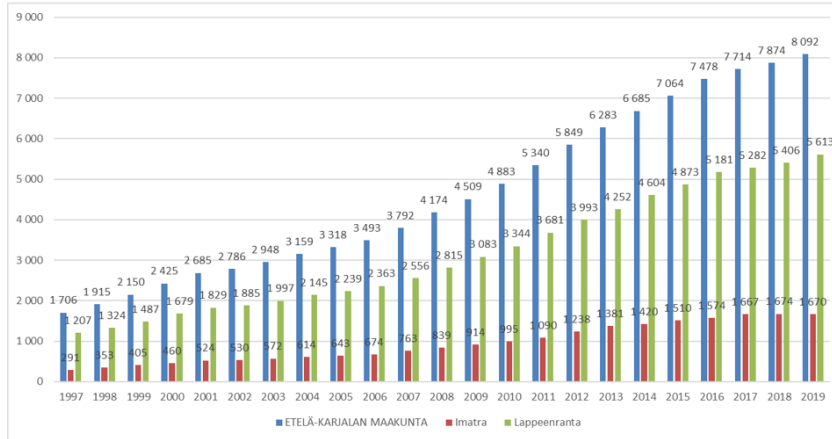
(Tilastokeskus)

Kansalaisuus	2012	2014	2016	2017	2018	2019
Yhteensä	4 179	4 588	4 974	4 882	4 776	4 785
Venäjä	2 325	2 487	2 545	2 394	2 308	2 287
Viro	346	404	409	407	407	372
Thaimaa	113	145	161	153	145	140
Vietnam	41	42	93	91	119	134
Syyria	6	54	151	164	141	130
Turkki	140	127	129	125	132	129
Intia	41	47	59	69	89	123
Kiina	135	116	113	122	112	109
Iran	58	78	99	92	85	93
Pakistan	29	46	67	64	57	57

Kuva 2. Etelä-Karjalan yleisimmät ulkomaalaisryhmät vuosina 2012-2019 (Tilastokeskus)

Etelä-Karjalassa asui vuoden 2019 lopussa Venäjän kansalaisia 2287, joiden osuus kaikista ulkomaan kansalaisista on lähes puolet. Seuraavaksi suurimmat ulkomaisten kansalaisten ryhmät ovat virolaiset (372), thaimaalaiset (140), vietnamilaiset (134) ja syyrialaiset (130).

Etelä-Karjalassa, Lappeenrannassa ja Imatralla asuvat muut kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkieliset 31.12.2019

Lähde: Tilastokeskus

ETELÄ-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYSPIIRI

18.11.2020

8

Kuva 3. Etelä-Karjalassa, Lappeenrannassa ja Imatralla asuvat vieraskieliset vuosina 1997-2019. (Tilastokeskus)

Vieraskielisten määrä on kasvanut tasaisesti Etelä-Karjalassa vuodesta 1997 vuoteen 2019. Vieraskielisiä asui Etelä-Karjalassa 8092, joka on 6,3% koko väestöstä. Lappeenrannassa vieraskielisiä asui vuoden samana ajanjaksona 5613 ja Imatralla 1670.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Yleisimmät vieraiden kielten puhujat Etelä-Karjalassa 2019 (Tilastokeskus)

Vieras kieli	2012	2014	2016	2017	2018	2019
Yhteensä	5 849	6 685	7 478	7 714	7 874	8 092
Venäjä	3 730	4 248	4 617	4 691	4 806	4 904
Viro	336	376	376	376	381	366
Englanti	178	185	188	195	219	240
Arabia	86	138	220	240	221	213
Thai	132	174	196	198	207	212
Turkki	117	122	143	150	157	164
Kurdi	87	104	120	123	130	144
Vietnam	41	42	94	93	123	138
Persia, farsi	66	91	123	136	129	136
Kiina	150	136	133	141	135	134

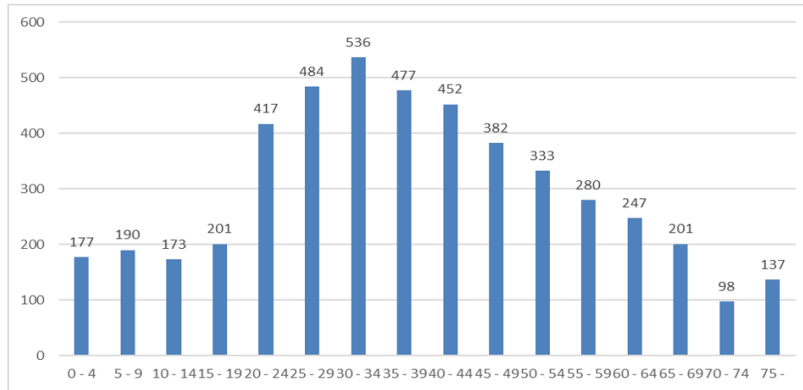
8

Kallioniemi Juha-Pekka

Kuva 4. Yleisimmät vieraiden kielten puhujat Etelä-Karjalassa vuonna 2019 (Tilastokeskus)

Etelä-Karjalan suurin vieraskielinen ryhmä oli venäjää äidinkielenään puhuvat, heitä oli 4904, joka on yli puolet kaikista vieraskielisistä. Tämän jälkeen suurimmat vieraskielisten ryhmät muodostivat viroa (366), englantia (240), arabiaa (213), thaita (212) ja turkkia (164) äidinkielenään puhuvat.

Etelä-Karjalassa asuvat ulkomaan kansalaiset ikäjakauman mukaan 31.12.2019

Lähde: Tilastokeskus

ETELÄ-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYSPIIRI

18.11.2020

7

Kuva 5. Etelä-Karjalassa asuvat ulkomaan kansalaiset ikäjakauman mukaan (Tilastokeskus)

Etelä-Karjalassa asuvia ulkomaan kansalaisia on kaikissa ikäluokissa. Suurin osa ulkomaan kansalaisista on kuitenkin työikäisiä. Alle 20 – vuotiaita ulkomaan kansalaisia Etelä-Karjalassa asui vuoden 2019 lopussa 741 ja yli 65 -vuotiaita 374. Ikääntyneiden ulkomaan kansalaisten määrä on lisääntymässä.

Maakunnan korkeakoulut panostavat näkyvästi kansainvälistymiseen. Vuoden 2019 lopussa LUT-yliopistossa opiskeli n. 5000 perustutkinto-opiskelijaa (4938), joista, 8 % (408) oli ulkomaalaisia. Tohtoriopiskelijoita LUT-yliopistossa oli 408, joista ulkomaalaisia 44 % (179).

LAB-ammattikorkeakoulussa opiskelee n. 8500 (8444) tutkinto-opiskelijaa, joista 12 % (1013) on ulkomaalaisia. Vaihto-opiskelijoita saapuu vuosittain molempiin korkeakouluihin yhteensä noin 500. (LUT-yliopisto)

Ulkomaalaisten työttömien osuus kaikista työttömistä oli vuoden 2019 lopussa Kaakkois-Suomen maakunnissa maan korkeimpia. Työttömiä ulkomaalaisia oli vuoden 2019 lopussa Etelä-Karjalassa 569. Ulkomaalaisten työttömien osuus kaikista työttömistä oli Etelä-Karjalassa maan 5. suurin (9.2 %) (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus).

Etelä-Karjalassa on myös maahan muuttaneiden perustamia yrityksiä. Etelä-Karjalassa asuvien ulkomailla syntyneiden työllisten joukosta yrittäjien osuus oli vuoden 2018 lopussa 15.7 % (Työ – ja elinkeinoministeriö).

3. Kotoutumisen tulevaisuudenkuva ja tavoitteet

Etelä-Karjalan maakunta on kansainvälinen mm. maantieteellisen sijaintinsa ja alueella sijaitsevien korkeakoulujen ja niiden innovaatiotoiminnan ansiosta. Alueen kuntien ja seutukuntien kehittämisstrategioissa kansainvälistymiskehitys nähdään voimavarana ja maakuntaa hyödyttävänä tekijänä. Etelä-Karjalan alueella sijaitsee kaksi vastaanottokeskusta, osa näissä keskuksista asuneista turvapaikanhakijoista oleskeluluvan saatuaan jäävät asumaan alueelle. Etelä-Karjalan kuntiin on muuttanut myös kiintiöpakolaisia vähäisissä määrissä.

Kotouttamisohjelman tavoitteet ja toimenpiteet on jaettu seuraavana esiteltyihin osa-alueisiin.

3.1 Maahan muuttaneiden osaaminen, koulutus ja työllistyminen

Maahan muuttaneiden osaaminen ja oma kulttuuri vahvistaa osaltaan Etelä-Karjalan kuntien elinvoimaa. Tavoitteena on, että maahan muuttaneiden kotouttamistoimet nähdään kunnissa yhä kiinteämmin osana elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa. Maahan muuttaneiden työllistymistä tuetaan monitoimijaisessa yhteistyössä ja työpaikkojen vastaanottavuutta pyritään parantamaan esimerkiksi lisäämällä työnantajien tietoa, osaamista ja ymmärrystä liittyen maahan muuttaneiden palkkaamiseen

Tuodaan maahan muuttaneiden osaaminen ja oma kulttuuri vahvistamaan osaltaan Etelä-Karjalan kuntien elinvoimaa				
Osatavoitteet	Toimenpiteet	Toimija –ja vastuutahot	Olemassa olevat hyvät toimintatavat	Seuranta/mittarit
Maahan muuttaneiden osaamisen tunnistaminen	Yksilöllisissä oppimis-, -kotoutumis- ja työllistymispoluissa otetaan huomioon ja tunnustetaan maahan muuttaneiden työmarkkinoille pääsyä tukeva osaaminen	TE-palvelut, oppilaitokset, Eksote, kunnat	Uraohjaus SIMHE-hanke	Oppimis-, -kotoutumis- ja työllistymissuunnitelmat on rakennettu yksilöllisen osaamisen pohjalle
Maahan muuttaneiden osaamisen vahvistaminen	Vahvistetaan koulutustarjontaa, jossa korostuu ammatillisuus ja yrittäjyys sekä aiemman osaamisen hyödyntäminen	TE-palvelut, oppilaitokset, Eksote, kunnat	Monipuolinen, digitaalisuutta hyödyntävä koulutustarjonta	Koulutustarjonta
	Tuetaan suomen kielen käyttämistä arkilanteissa ja otetaan käyttöön uusia kielenoppimismahdollisuuksia (sovellukset)	TE-palvelut, oppilaitokset, Eksote, kolmannen sektorin toimijat		
	Tarjotaan monimuotoisia ja työelämälähtöisiä kielikoulutuksia riittävän suomen kielen taidon hankkimiseksi	TE-palvelut, oppilaitokset,		
	Työn takia Suomeen muuttaneet ja kansainväliset korkeakouluopiskelijat perheineen otetaan huomioon palveluita	TE-palvelut, Eksote, oppilaitokset, kuntien elinkeinotoimi,	Kokka -hanke	

	suunniteltaessa ja toteutettaessa			
	Pitkäaikaistyöttömät ja osatyökykyiset maahan muuttaneet otetaan huomioon työllistymistä edistävien palvelujen suunnittelussa ja maahan muuttaneiden työkykyä tuetaan jo kotoutumisen alusta lähtien	TE-palvelut, Eksote työelämäpalvelut, Eksote maahanmuuttopalvelut		
Maahan muuttaneiden työllistymisen tukeminen	Yhteyksien rakentaminen maahan muuttaneiden ja työnantajien välille työllistymisen edistämiseksi	TE-palvelut, Eksoten Työtä –hanke, Yrityspalvelut		Työnvälitystilaston Virta-varanto
	Vahvistetaan työnantajien osaamista ja ymmärrystä liittyen maahan muuttaneiden palkkaamiseen			
	Maahan muuttaneiden omien kansainvälisten verkostojen hyödyntäminen Etelä-Karjalan elinvoimaisuuden rakentamisessa	Kunnat, Etelä-Karjalan liitto		

Lisätietoa 3.1. tavoitealueeseen liittyvien toimijoiden tekemästä työstä:

www.te-palvelut.fi

www.tyomarkkinatori.fi

www.suomi.fi

Etelä-Karjalan oppilaitosten nettisivut (LUT-yliopisto, LAB-ammattikorkeakoulu, Ammattiopisto Sampo Etelä-Karjalan kansalaisopisto, Joutsenon opisto, Etelä-Karjalan kesäyliopisto, Jaakkiman seurakuntaopisto)

3.2. Kotouttamisen monitoimijainen yhteistyö

Etelä-Karjalassa tehdään hyvää ja toimivaa yhteistyötä kotouttamisen kentällä. Keskeiset toimijat tuntevat toistensa työn ja yhteistyö toimijoiden kesken on sujuvaa. Tavoitteena on että kotoutumiseen liittyvät palvelut tarjotaan oikea-aikaisesti ja jokaiselle kotoutujalle räätälöidysti. Jokaisen kotoutujan tarpeet ovat erilaiset ja palveluvalikko mukautuu tarpeiden mukaan. Kolmas sektori ja pitempään Etelä-Karjalassa asuneet maahan muuttaneet toimivat vahvana kumppaneina

viranomaisten rinnalla. Toimijoiden osaamista kehitetään esimerkiksi koulutusten ja työpajojen avulla.

Kotoutumista tuetaan monitoimijaisesti				
Osatavoitteet	Toimenpiteet	Toimija –ja vastuutaho	Olemassa olevat hyvät toimintatavat	Seuranta/mittarit
Monitoimijaisen verkoston yhteistyö toimii, roolit ovat selkeitä ja toimijat tuntevat toistensa työn	<p>Kotoutumista tukevien palveluiden ja toimintamallien yhteensovittaminen</p> <p>Maahan muuttaneiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden suunnittelu, kehittäminen ja toteuttaminen yhteistyössä</p> <p>Olemassa olevia hyviä käytänteitä pidetään yllä ja kehitetään edelleen</p>	<p>Kaikki viranomaiset ja järjestöt</p> <p>Kaikki viranomaiset ja järjestöt, alueella asuvat maahan muuttaneet</p> <p>Kaikki viranomaiset ja järjestöt, alueella asuvat maahan muuttaneet</p>	<p>Yhteistyö palaverit</p> <p>Yhteistyö palaverit esim. Etelä-Karjalan koulutustyöryhmä</p>	<p>Kotouttamistoimenpiteet ja palvelut muodostavat selkeän kokonaisuuden</p> <p>Yhteistyöverkostojen toteutunut toiminta</p>
Toimijoilla on tietoa ja taitoa maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa ja he tunnistavat oman roolinsa Etelä-Karjalan maahanmuuton kentällä	<p>Työntekijät ja vapaaehtoiset osaavat kohdata ja ohjata erilaisissa elämäntilanteissa olevia maahan muuttaneita</p> <p>Järjestetään koulutustilaisuuksia tiedon lisäämiseksi ja osaamisen kehittämiseksi</p>	<p>Kunnat, viranomaiset ja järjestöt</p> <p>Kunnat, viranomaiset ja järjestöt</p>	<p>Tapahtumat, ryhmät</p>	<p>Koulutusten määrät, aiheet ja osallistujien määrät</p>
Tiedottamisen ja viestinnän kehittäminen ja tehostaminen	Digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen kohderyhmälle tiedottamisen ja toimijoiden välisen tiedonkulun lisäämiseksi	Viranomaiset, Eksote maahanmuuttopalvelut, järjestöt	Kotoutumisentukena.fi	
Kaikille maahan muuttaneille on tarjolla ohjausta ja neuvontaa	Toimijat tunnistavat ja huomioivat maahan muuttaneille annettavan ohjauksen	Eksote maahanmuuttopalvelut, ohjausta ja neuvontaa antavat toimijat		

	ja neuvonnan erityistarpeet Kehitetään ohjaus – ja neuvontapalvelu Momentin matalan kynnyksen palvelukokonaisuutta. Perustetaan neuvontapisteet Lappeenrantaan ja Imatralle, lisäksi toteutetaan pop up tyyppistä neuvontaa muissa kunnissa ja eri toimipaikoissa	Eksote maahanmuuttopalvelut Eksote maahanmuuttopalvelut		Ohjaus – ja neuvontapalvelu Momentin asiakasmäärät ja ohjausten aiheet
--	---	--	--	--

3.3. Perheiden kotoutuminen

Maahan muuttaneiden perheiden kotoutumiseen liittyvät asiat on nostettu tässä ohjelmassa omaksi erilliseksi kohdaksi. Osa-alueessa keskeisiä asioita ovat mm. se, että perheet löytävät tarvitsemansa tiedon ja palvelut, kotona lasta hoitavien vanhempien suomen kielen taito kehittyä ja osallisuus vahvistuu. Lisäksi perheet kohtaavat arjessa ja lapset löytävät oman paikkansa uudessa kotimaassa. Perheiden kotoutumisen edistäminen on nostettu yhdeksi kehittämiskohteeksi myös kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeiden selonteon valmistelussa.

Perheiden kotoutuminen				
Osatavoitteet	Toimenpiteet	Toimija – ja vastuutaho	Olemassa olevat hyvät toimintatavat	Seuranta/mittarit
Maahan muuttaneet perheet löytävät omaan elämäntilanteeseen sopivat palvelut	Perheitä kohtaavilla on tieto perheille tarjottavista palveluista ja toiminnoista. Viranomaiset ja muut toimijat toimivat joustavana verkostona Koulut ja varhaiskasvatus toimii vahvasti perheiden kotoutumisen tukemisessa	Viranomaiset, kunnat, kolmannen sektorin toimijat Kunnat	Perheiden kotoutumisen tuen työryhmä	Kehittämistyö ja palvelujen tarjonta monitoimijaisesti
Kotona lapsiaan hoitaville	Järjestetään monimuotoisia kielen oppimismahdollisuuksia, huomioitu	Kolmannen sektorin toimijat,	Kotivanhempien kielikerho,	

vanhemmille mahdollistetaan kielen opiskelu	että ryhmiin osallistutaan lasten kanssa	kunnat, oppilaitokset	yhdistysten järjestämät kielikerhot	Kielikerhojen määrät ja osallistujat
Vanhemmat saavat tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja lasten kasvatuksesta omalla kielellä alkuvaiheessa	Järjestetään vertaisryhmiä vanhemmille lasten ikätasojen mukaisesti Ohjauksessa ja neuvonnassa opastetaan käyttämään erilaisia materiaaleja ja oppimisolustoja	Kunnat, Eksote maahanmuuttopalvelut Kunnat, neuvolat, varhaiskasvatus, Eksoten maahanmuuttopalvelut	Vanhemmat kouluun toiminta, Isä-lapsiryhmät, Naisten inforyhmät	
Maahan muuttaneet ja suomalaiset vanhemmat kohtaavat arjessa	Ohjataan vanhempia olemassa oleviin perhekerhoihin ja vanhemmille tarkoitettuun toimintaan Ystävperhetoiminnan/ystävöiminnan laajentaminen ja vakiinnuttaminen Kehitetään perheille tarkoitettuja matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja		Perhekerhot Ystäväksi maahanmuuttajaäidille – toiminta Me-talo, Monikulttuuri keskus Kipinä	
Lapset ja nuoret löytävät oman paikkansa uudessa kotimaassa	Lapsille ja nuorille mahdollistetaan oman harrastuksen löytäminen Lasten oman äidinkielen osaamisen säilymistä ja oman kulttuurin tuntemista tuetaan kouluissa ja varhaiskasvatuksessa Perustetaan nuorten kehittäjien ryhmä, joka keskittyy kotoutumiseen liittyviin kysymyksiin nuoren näkökulmasta	Kuntien nuorisopalvelut, järjestöt Eksote maahanmuuttopalvelut, kuntien nuorisopalvelut	Oman äidinkielen oppitunnit, lukumummi - toiminta	

3.4. Pakolaisesta kuntalaiseksi

On tärkeää, että turvapaikanhakijoiden kotoutuminen alkaa jo vastaanottokeskuksessa ja siirtymä vastaanottokeskuksesta kuntalaiseksi tapahtuu sujuvasti. Palvelut tarjotaan oikea-aikaisesti ja jokaisen yksilön tarpeet huomioiden. Viranomaisten toiminta pakolaisten kuntaan muuttoon liittyvissä asioissa on sujuvaa ja kolmas sektori ja pidempään Etelä-Karjalassa asuneet maahan muuttaneet toimivat aktiivisina kumppaneina.

Yhteistyö pakolaisten vastaanotossa on sujuvaa				
Osatavoitteet	Toimenpiteet	Toimija –ja vastuutaho	Olemassa olevat hyvät toimintatavat	Seuranta/mittarit
Kotoutumisen alkuvaiheen tarpeen mukaiset palvelut järjestetään oikea-aikaisesti	Vastaanottokeskuksessa vietetty aika käytetään hyödyksi ja lisätään kielellisiä ja yhteiskunnallisia valmiuksia (esikotouttava työ) Kotoutumista edistävät ja muut tarpeen mukaiset palvelut järjestetään oikea-aikaisesti ja ihmisen yksilölliset tarpeet huomioon ottaen	Vastaanottokeskukset, palveluntuottajat Viranomaiset, palveluntuottajat	Vastaanottokeskusten kielikurssit ja yhteiskuntainfot Saattaen vaihto vastaanottokeskuksesta kuntaan muuttovaiheessa (vastaanottokeskus, maahanmuuttopalvelut, Kela)	
Sujuva yhteistyö toimijoiden kesken	Viranomaisten yhteistyö kuntaan muuttoon liittyvissä asioissa on sujuvaa. Kolmannen sektorin toimijat ja alueella pidempään asuneet maahan muuttaneet ovat aktiivisina kumppaneina.	Viranomaiset Viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, kuntalaiset	Kotoutumissuunnitelmiin liittyvä yhteistyö: TE-palvelut ja Eksoten maahanmuuttopalvelut /kotouttava sosiaalityö Säännöllinen yhteydenpito ELY, kunnat, Eksote	

5. Kaikkien Etelä-Karjala

Tavoitteena on, että Etelä-Karjala on kaikille hyvä ja turvallinen paikka asua. Maahanmuutosta keskustellaan avoimesti, ihmisarvoa kunnioittaen. Syrjintä ja rasismi tunnustetaan ja siihen puututaan. Maahan muuttaneet ovat osa kansainvälistä Etelä-Karjalaa ja heidän osallistumismahdollisuuksiansa tuetaan. Etelä-Karjalassa edistetään lisäksi hyviä väestösuhteita.

Rask & Castaneda (2019) ovat tutkineet syrjintäkokemuksia ja niiden yhteyttä hyvinvointiin ja kotoutumiseen ulkomaalaistaustaisessa väestössä. Tutkimuksen mukaan jotain syrjinnän muotoa viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana oli kokenut 40 % ulkomaalaistaustaisesta väestöstä. Syrjintäkokemukset ovat erityisen yleisiä Afrikasta ja Lähi-idästä muuttaneilla. Viranomaispalveluissa koettua syrjintää raportoi 8-13 % vastaajista, riippuen palvelusta, jossa olivat asioineet.

Kuva 6. Hyvät väestösuhteet (Oikeusministeriö)

Etelä-Karjala on hyvä ja turvallinen paikka kaikille				
Osatavoitteet	Toimenpiteet	Toimija –ja vastuutaho	Olemassa olevat hyvät toimintatavat	Seuranta/mittarit
Syrjintä ja rasismi tunnistetaan ja siihen puututaan	<p>Lisätään maahan muuttaneiden oikeustietoisuutta sekä tietoa siitä, mistä apua saa tarvittaessa</p> <p>Viranomaisten ja muiden toimijoiden osaamista syrjintään, rasismiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvissä kysymyksissä vahvistetaan</p> <p>Perustetaan järjestövetoinen työryhmä/verkosto, jossa käsitellään syrjintään ja rasismiin liittyviä asioita</p>	<p>Ohjausta ja neuvontaa antavat toimijat</p> <p>Kunnat, Eksote, järjestöt</p> <p>MOVE Etelä-Karjala</p>		Koulutusten määrä ja osallistujien määrä
Lisätään maahan muuttaneiden mahdollisuuksia olla osa yhteiskuntaa	<p>Kerätään maahan muuttaneilta tietoa siitä, millaista Etelä-Karjalassa on asua toimenpiteiden suunnittelun tueksi. Lisäksi hyödynnetään suunnittelussa indikaattoreita</p> <p>Kannustetaan maahan muuttaneita osallistumaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja vaikuttamiseen eri muodoissa</p> <p>Tuetaan ja kannustetaan</p>	<p>Kunnat, Etelä-Karjalan liitto, viranomaiset</p> <p>Kunnat, Eksote maahanmuuttopalvelut</p> <p>Kunnat, Eksote maahanmuuttopalvelut</p>	Asukasraadit, yhteiskehittäminen, maahan muuttaneiden perustamien yhdistysten tukeminen	

<p>Edistetään aktiivisesti hyviä ja toimivia väestösuhteita</p>	<p>maahan muuttaneiden perustamia yhdistyksiä hakemaan tukea ja rahoitusta toiminnalleen</p> <p>Järjestetään koulutusta, tilaisuuksia, tapahtumia ja foorumeita, joissa yhteinen keskustelu toteutuu</p> <p>Edistetään Kaikkien Etelä-Karjala osa-alueeseen liittyviä asioita yhteistyössä Etelä-Suomen etnisten suhteiden neuvottelukunnan kanssa</p>		<p>Tilaisuudet tapahtumat, foorumit,</p>	<p>Toteutuneet tapahtumat ja tilaisuudet</p>
---	--	--	--	--

4. Ohjelman toteutus ja seuranta

Ohjelmaa toteuttavat kunnat ja Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimi (Eksote) yhteistyössä eri alojen viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden sekä oppilaitosten kanssa. Eksote kutsuu jatkossa toimijoita vuosittain työpajamuotoiseen työskentelyyn pohtimaan ohjelman tavoitteiden saavuttamista. Ohjelmaan on liitetty toimenpidetaulukko, joka sopii arjen työvälineeksi kuntaan, viranomaispalveluun, oppilaitokseen tai kolmannen sektorin toimijalle. Toimenpidetaulukon avulla jokaista ohjelmassa mainittu toimenpidettä voi tarkastella organisaation oman toiminnan kautta.

Ohjelman toteutumista seurataan kuntien vuosittaisen toiminnan arvioinnin ja suunnittelun yhteydessä sekä maakunnallisen hyvinvointityöryhmän toimesta. Ohjelma päivitetään neljän vuoden välein.

Seurattavia asioita tavoiteohjelmataulukon mukaisesti ovat seuraavat:

Maahan muuttaneiden osaaminen, koulutus ja työllistyminen:

- Oppimis- ja kotoutumissuunnitelmat on rakennettu yksilöllisen osaamisen pohjalle
- Koulutustarjonta (mitä, kenelle, kuinka paljon, missä)
- Maahan muuttaneiden työllistyminen
- Työnantajille tarjottava koulutus

Monitoimijainen yhteistyö

- Kotouttamistoimenpiteet ja -palvelut muodostavat selkeän kokonaisuuden
- Yhteistyöverkostojen toteutunut toiminta
- Viranomaisten ja kolmannen sektorin yhteistyössä toteuttamat toiminnot
- Tiedottamisen tehostuminen
- Toimijoille tarjottavien koulutusten määrä ja sisällöt
- Maahan muuttaneille suunnatun ohjauksen kehittäminen

Perheiden kotoutumisen tukeminen

- Monitoimijainen verkostoyhteistyö toteutuu myös perheiden kanssa tehtävässä työssä
- Maahan muuttaneet perheet ovat mukana arjen toiminnoissa yhdessä paikallisen väestön kanssa
- Kotona lapsiaan hoitaville mahdollistetaan kielen opiskelu ja tiedon saanti
- Matalan kynnyksen kohtaamispaikat toimivat luontaisina arjen paikkoina myös maahan muuttaneille perheille

Pakolaisesta kuntalaiseksi

- Kotoutuminen alkaa jo vastaanottokeskuksessa
- Kuntaan muuttoon liittyvät palvelut annetaan oikea-aikaisesti ja yksilölliset tarpeet huomioiden
- Yhteistyö pakolaisten kuntaan muuttoon liittyvissä toiminnoissa on sujuvaa viranomaisten kesken, lisäksi kolmas sektori ja pidempään maassa asuneet kuntalaiset ovat aktiivisina kumppaneina

Kaikkien Etelä-Karjala

- Toimijoiden koulutus liittyen rasismiin ja yhdenvertaisuuteen
- Maahan muuttaneiden osallistuminen päätöksentekoon
- Maahan muuttaneiden osallisuus toimintojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

Työväline kotouttamisohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden jalkauttamiseen ja tavoitteiden seurantaan esimerkiksi kunnissa, palveluissa ja yhdistyksissä

KOTOUTUMISEN TULEVAISUUDEN KUVA JA TAVOITTEET _____kunnassa/palveluissa/yhdistyksessä					
TAVOITE-ALUEET	1. Tuodaan maahan muuttaneiden osaaminen ja oma kulttuuri vahvistamaan osaltaan Etelä-Karjalan kuntien elinvoimaa	1. Kotoutumista tuetaan monitoimijaisesti	2. Perheiden kotoutuminen	3. Yhteistyö pakolaisten kuntaan muuttamiseen liittyvissä prosesseissa on toimivaa	4. Etelä-Karjala on hyvä ja turvallinen paikka kaikille
OSA TAVOITTEET	<ul style="list-style-type: none"> Maahan muuttaneiden osaamisen tunnistaminen Maahan muuttaneiden osaamisen vahvistaminen Maahan muuttaneiden työllistymisen tukeminen 	<ul style="list-style-type: none"> Monitoimijaisen verkoston yhteistyö toimii, roolit ovat selkeitä ja toimijat tuntevat toistensa työn Toimijoilla on tietoa ja taitoa maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa ja he tunnistavat oman roolinsa Etelä-Karjalan maahanmuuton kentällä 	<ul style="list-style-type: none"> Maahan muuttaneet perheet löytävät omaan elämäntilanteeseen sopivat palvelut Kotona lapsiaan hoitaville vanhemmille mahdollistetaan kielen opiskelu Vanhemmat saavat tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja lasten kasvatuksesta omalla kielellä alkuvaiheessa 	<ul style="list-style-type: none"> Kotoutumisen alkuvaiheen tarpeen mukaiset palvelut järjestetään oikea-aikaisesti Sujuva yhteistyö toimijoiden kesken 	<ul style="list-style-type: none"> Syrjintä ja rasismi tunnistetaan ja siihen puututaan Lisätään maahan muuttaneiden mahdollisuuksi a olla osa yhteiskuntaa Edistetään aktiivisesti hyviä ja toimivia väestösuhteita

		<ul style="list-style-type: none"> • Tiedottamisen ja viestinnän kehittäminen ja tehostaminen • Kaikille maahan muuttaneille on tarjolla ohjausta ja neuvontaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Maahan muuttaneet ja suomalaiset vanhemmat kohtaavat arjessa • Lapset ja nuoret löytävät oman paikkansa uudessa kotimaassa 		
TAVOITTEET KUNNASSA/PAL VELUSSA/YHDIS TYKSESSÄ					

TOIMENPITEET KUNNASSA/PAL VELUSSA/YHDIS TYKSESSÄ					
AIKATAULU KUNNASSA/PAL VELUSSA/YHDIS TYKSESSÄ					

SEURANTA KUNNASSA/PAL VELUSSA/YHDIS TYKSESSÄ					
---	--	--	--	--	--

Lähteet

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.2020. Etelä-Karjalan väestötietoja

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus. 2020. Tilastotietoa Kaakkois-Suomen ulkomaalaisista

Eksoten maahanmuuttopalvelut

<http://www.eksote.fi/sosiaalipalvelut/maahanmuuttajat/momentti/Sivut/default.aspx> . Luettu 23.11.2020

Heino-Kukkurainen, M., Iisvirta, H-L. & Piikki, T. 2018. Kotoutumisen tiedot ja taidot. Maahanmuuttopalvelut, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus

Kotoutumisen hallinto ja toimijat. Työ – ja elinkeinoministeriö. <https://tem.fi/kotouttamisen-hallinto-ja-toimijat>. Luettu 11.11.2020

Kotoutumisen indikaattorit –tietokanta. <https://kotouttaminen.fi/kotoutumisen-indikaattorit> . Työ – ja elinkeinoministeriö. Luettu 24.11.2020

Kuntalaki 410/2015

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010

LUT yliopisto. Opiskelijoiden määrät

Maahanmuuttovirasto. Maahanmuuton tilastot 2020. <https://migri.fi/-/maahanmuuton-tilastot-2020-suomeen-muutetaan-useimmiten-tyon-takia-korona-vaikutti-hakemusten-maaraan> . Luettu 22.1.2021

Rask&Castaneda. 2019. Syrjintäkokemukset ja niiden yhteys hyvinvointiin ja kotoutumiseen ulkomaalaistaustaisessa väestössä. Kotoutumisen kokonaiskatsaus: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ – ja elinkeinoministeriö. Selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista – materiaali

Kooste Etelä-Karjalan kotouttamisohjelman päivitykseen liittyvien työpajojen keskusteluista

2.10. Maahan muuttaneiden osaaminen ja koulutus
9.10 Pakolaisesta kuntalaiseksi
16.10 Perheiden kotoutumisen tukeminen
30.10. Kaikkien Etelä-Karjala
6.11 Monitoimijainen yhteistyö

Hanna-Leena Iisvirta

Osaaminen ja koulutus 2.10.2020

Kielen oppimisesta:

- Oma aktiivisuus tärkeää
- Kontakteja suomalaiseen työelämään ja arkeen vahvistettava
- Uudet kielenoppimisen tavat (esim. duolingo)
- Osallisuus varmistettava myös suomen kielen käytössä: Selkokieliisyys
- Ohjausta ja uraneuvontaa kotoutumisen alkuvaiheessa
- Luodaan turvallinen tila, jossa myös ei täydellistä suomea saa käyttää
- Voisiko työntekijät käyttää rintanappia, jossa lukee minä käytän selkokieltä?

Miten osaamista tunnistetaan ja otetaan huomioon oppimis -ja koulutuspoluissa

- Kotoutumiskohdassa tärkeää ammattitaitoiset opinto -ja uraohjaajat
- Oman alan sanaston opettelu tärkeää
- Työnantajien asenteeseen vaikuttaminen
 - Hallitus laatimassa ohjelmaa koskien työelämän vastaanottavuutta
- Tärkeää tunnistaa oppimisvaikeudet ja erilainen oppijuus jo heti alkuvaiheessa
- Kokka -hankkeen tuki
- Oma aktiivisuus tärkeää, mutta muistettava myös he, jotka eivät esim. terveydentilan tai muun syyn vuoksi voi olla aktiivisia, miten tukea heitä?
- SIMHE -hankkeen tuki korkeakoulutetuille

Miten toimijat hyötyvät maahan muuttaneiden osaamisesta?

- On paljon maahanmuuttajia jolla on erityisosaamista, mutta eivät osaa suomen kieltä
- Paljon hyviä kohtaamisia ja kulttuuritietämystä
- Monikulttuuriset työyhteisöt tutkimusten mukaan innovatiivisempia
- Kansainväliset verkostot

Mitä osaamista toimijat tarvitsevat?

- Selkokielikoulutusta
- Kohtaavan asiakastyön koulutusta
- Kotoutumisen kokemusasiantuntijat mukana kouluttamassa kulttuuriasioista?
- Avarakatseisuutta, kuulemisen kykyä
- Koulutusta kotoutumisen prosesseista ja monikulttuurisuuden kohtaamisesta ylipäätään

Pakolaisesta kuntalaiseksi 9.10.2020

Mitkä ovat keskeisimmät palvelut kuntaan muuton jälkeen ja miten niitä voisi kehittää

- Alussa paljon hoidettavia asioita ja tutustuttavia paikkoja
- Maahanmuuttopalvelut tärkeä alussa, sama työntekijä tuntee kuntaan muuttaneen tilanteen ja asioita on helppo hoitaa
- Te-palvelut antaa uskallusta jatkoon ja ohjaa eteenpäin
- Kotoutumiskoulutus ei ole vaan opetusta vaan myös tukea
- Kela toimeentulon tukena
- Terveyspalvelut; mistä saa apua jos sairastuu, lähtömaan ja Suomen erilaiset tavat järjestää terveyspalveluita
- Suomalaisia ystäviä tarvitaan!
- Harrastukset ja vapaa-ajan vietto
- Lasten koulu -ja harrastusasiat
- Vertaistuki ja omakielinen yhteiskuntaorientaatio
- Me talo on tärkeä paikka, siellä autetaan, lapset saavat apua läksyihin ja iltapäiväkerhon
- Voisiko kotoutumisentukena.fi - portaali toimia toimintojen löytämisen tukena?

Miten vastaanottokeskuksessa vietetty aika tukee ihmisen uudessa kotimaassa tarvittavien tietojen ja taitojen kehittymistä?

- Suomen kielen opiskelu alkaa
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuurin tutustuminen alkaa
- Mielekästä tekemistä tarvitaan, koska monella on stressiä
- Omakielistä infoa enemmän eri asioista
- Kokemusasiantuntijat voisivat tulla kertomaan elämisestään Suomessa
- Uuteen kotikaupunkiin tutustumista
- Kontaktit suomalaisiin vähäisiä, vasta kuntaan muuton jälkeen tuli tunne, että asuu Suomessa
- Tärkeä kuulla suomalaisista normeista ja tabuista, ne ovat aika erilaisia eri kulttuureissa
- Vastaanottokeskusaika opettaa odottamisen taitoa
- Hyvä, jos omasta arjestaan voi säilyttää asioita myös vastaanottokeskuksessa, jatkaa esim. harrastusta tai työtä
- Ystävä -ja tukihenkilötoiminta on tärkeää
- Olisi hyvä jos muutto vastaanottokeskuksesta kuntaan toisi elämään jatkuvuutta, samat kerhot, osin samat ihmiset ja infot jatkuisivat myös kunnassa

Lapsen kotoutumisen tukeminen

- Vanhemmat tärkeitä lasten tukemisessa
 - Äitien rooli merkittävä
 - Äidit tarvitsevat tietoa eri asioista
- Kahden kulttuurin perheet
 - Kunnioitetaanhan molempia kulttuureja ja kieliä?
- Lapsen äidinkielen ja oman kulttuurin tuntemisen tukeminen tärkeää
- Harrastukset ja suomalaiset kaverit helpottavat kotoutumista
- Olisi hyvä, jos maahanmuuttajaperheet asuisivat eri puolilla kaupunkia, jolloin kaikissa kouluissa olisi eri kielisiä lapsia
- Neuvola tärkeä tiedon saamisen paikka.
- Kokemus myönteisesti ja turvallisista aikuisista ensiarvoisen tärkeää

Vanhempien tukeminen

- Vertaistukea vanhemmille
 - Isien erityinen tuki, koska isien rooli muuttuu usein uudessa kotimaassa
- Lapset oppivat kielen usein nopeammin kuin vanhemmat
 - Eri aikainen kotoutuminen
- Suomalainen tasa-arvo -ajattelu vaatii opettelua
- Perheen roolit usein erilaisia kuin omassa kotimaassa
- Yksilöllisyys tärkeää
 - Kaikille ei sovi sama tuki
- Vapaus teema tärkeä, mitä vapaus suomalaisessa yhteiskunnassa tarkoittaa?
- Suomalaisen elämäntavan tunteminen
- Kun Vanhemmilla on turvallinen olo, silloin pystyy hakemaan apua ja pääsee myös eteenpäin
- Kun on riittävästi tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, voi perheen sisällä tehdä suunnitelman lasten kotoutumisen tueksi.

Perheiden kotoutumisen tukeminen 16.10.2020

Miten tukea nuorta sopeutumaan

- Nuoruuden ajanjakso haastava
 - Nuoruus menee ohi ja tosi moni löytää oman paikkansa
- Oman kulttuurin ja uuden kulttuurin yhdistäminen voi tuoda ongelmia
- Harrastusmahdollisuudet tärkeitä
- Tuki jatko-opinnoissa ja suomen kielen oppimisessa tärkeä
- Riittääkö kielitaito jatko-opintoihin? Onko kielen oppiminen peruskoulussa ollut riittävää?
- Vanhempien vertaisryhmä, jossa voi miettiä nuoren tukemista ja nuoruuteen liittyviä kysymyksiä
- Kielitaitoiset nuoret ovat koko yhteiskunnan etu

Tärkeää

- Suomalaiset tuttavaperheet
- Lisää erilaisia keskustelun paikkoja
 - Yhteinen ymmärrys lisääntyy
- Nuorten 10-luokka olisi hyvä lisä
- Tukihenkilötoimintaa vanhemmille
- Me-talon ja Kipinän toimintaympäristöt tärkeitä perheille
- Vertaisryhmät
 - Esim. naisten inforyhmät, Isä-lapsi-ryhmät, Vanhemmat kouluun -toiminta

Tutkimustuloksia

- 40% ulkomaalaistaustaisesta väestöstä oli kokenut jotain syrjinnän muotoa viimeisen 12 kk aikana
- Lähes joka kolmas ulkomaalaistaustainen kertoi kokeneensa eriarvoista kohtelua tai syrjintää nykyisessä työpaikassa viimeisen viiden vuoden aikana.
- Syrjintäkokemukset erityisen yleisiä Afrikan maista ja Lähi-idästä muuttaneilla
- Syrjintää kokeneet eivät usein tee valitusta voimattomuuden tai tiedonpuutteen vuoksi
- Viranomaispalveluissa syrjintää koettua syrjintää raportoi
 - 8% poliisiin kanssa asioineista,
 - 10% Kelassa ja sosiaalipalveluissa, 12% terveyspalveluissa ja 13% TE-toimistossa asioineista

Toimenpiteitä maahanmuuttajien ja paikallisen väestön luontaisten kohtaamismahdollisuuksien luomiseen

- Ohjataan maahan muuttaneita käyttämään paikallisia palveluita (kirjasto, kansalaisopisto, museo)
- Ystäväpiiritoiminta (ystäväpiiristä ihminen mukaan harrastuksiin tai kulttuuritapahtumiin, kaikukortin hyödyntäminen)
- Ystäväperhetoiminnan laajentaminen yliopistosta muualle?
- Voisiko SPR:n piristäjätoimintaa laajentaa koskemaan myös maahan muuttaneita?
- "Kun tutustuu toisiin, ei pelota niin paljon"
- Tiedon lisääminen; mediassa enemmän juttuja maahan muuttaneista
- Urheiluseurat ja muut harrastuspiirit ovat tärkeitä kotouttajia

Kaikkien Etelä Karjala 30.10.2020

- Erilaisia ryhmiä enemmän vierailemaan kotokoulutuksissa
- Vapaaehtoistyön mahdollisuudet
- Tuetaan ihmisiä löytämään oman kiinnostuksen mukainen työharjoittelupaikka
- Koulujen ja päiväkotien vanhempainseminaarit ja vanhempainillat
- Kirjastossa ja museossa kaikille sopivia tapahtumia

Toimenpiteitä syrjinnän ehkäisemiseksi

- Syrjintä viranomaispalveluissa pitäisi olla 0%
- "Ihmiset eivät tiedä mihin valittaa, jos heitä on kohdeltu huonosti"
- Viranomaisten ja muiden toimijoiden kouluttaminen liittyen syrjimättömyyteen ja yhdenvertaisuuteen
- Yritysten valmennus liittyen maahan muuttaneiden työllistämiseen ja työyhteisöjen ennakkoluulojen tunnistamiseen ja kulttuurituntemuksen lisäämiseen
- Maahan muuttaneiden oikeustietoisuuden lisääminen: mistä voi löytää apua, jos kokee syrjintää
- Etuoikeuskävelyä enemmän; kokemusten kuuleminen, omien asenteiden miettiminen
- Suora syrjintä helppo tunnistaa, rakenteellinen ei
- Kansalaisena voi esim. nimettömästi ottaa yhteyttä jos huomaa syrjintää esim. jossain liikkeessä
- Uutinen: Joensuun kaupunki kouluttaa kaikki työntekijät rasismien tunnistamiseen

Monitoimijainen yhteistyö

6.11.2020

Minkälaista kotoutumiseen liittyvää toimivaa ja eteenpäin vievää yhteistyötä tehdään jo?

- Koulutukset toimijoille
- Vertaisryhmät eri ikäisille ihmisille
- Perhekerhot me-talolla ja vastaanottokeskuksissa
- Koulutusyhteistyö; koulutustyöryhmä
- Vastaanottokeskus-Kela -yhteistyö
- Vastaanottokeskus-maahanmuuttopalvelut - yhteistyö
- Monikulttuurinen foorumi (Lpr kaupunki, Eksoten maahanmuuttopalvelut, me-talo)
- Tapahtumat, joita tehdään yhdessä
 - Foorumit, ravintolapäivät, Mitä on Suomi - tapahtumat
- Kotoutumissuunnitelman laatiminen yhteistyössä
- Etnon esittelyt
- Yhteiset asiakasvastaanotot (Kela ja maahanmuuttopalvelut)
- Kotokoulutusryhmät käyvät tutustumassa kolmannen sektorin ylläpitämään paikkaan
- Oppilaitosyhteistyö; Momentticornerit, infot
- Kotoutumisen toimijat tuntevat toisensa
- Mutkatonta vuorovaikutusta
- Hyvää keskustelua

Mitä otettava huomioon kehitettäessä hyvää ohjaus -ja neuvontapalvelua?

- Miten ihmiset saavat tietoa ohjaus -ja neuvontapalvelusta?
 - Neuvolat? Digi -ja väestövirasto?
- Kokemusasiantuntijat mukana suunnittelussa ja toteutuksessa -vertaistuen hyödyntäminen
- Somen keskustelualustat käyttöön
- Etäpalvelut käyttöön, jotta kaikissa maakunnan kunnissa asuvat maahan muuttaneet saavat ohjausta ja neuvontaa
- Chat/ puhelin
 - Eri toimijat tavoitettavissa tietyinä aikana
- Hyvä, jos voi ottaa yhteyttä nimettömänä

Mitkä ovat kotoutumisen nivelkohdat, joissa olisi erityisen tärkeää onnistua?

- Kotoutumisajan päättymisen
- Suomeen muuton jälkeen pitäisi päästä nopeasti oppimaan suomea
- Lapsen ja nuoren koulun aloittaminen
- Kaikki elämään liittyvät muutostilanteet
- Huomio heihin, jotka eivät pääse palvelujen äärelle
- Ammatillisiin opintoihin siirtyminen
- Palvelujen oikea-aikaisuus on aina tärkeää
- Oman verkoston löytäminen auttaa nivelkohdissa

Mikä uusi yhteistyön muoto tarvitaan, jotta asiat menevät eteenpäin?

- Yritysyhteistyö
- Tiedottamisen tehostaminen (esim.kotoutumisentukena.fi, uutiskirjeet yms.)
- Yhteistyö, jolla tuettaisiin 15-16v nuoria, jotka ovat käyneet peruskoulun joko Suomessa tai muualla, mutta eivät pääse eteenpäin
- Toimintaa, jossa maahan muuttaneilla on mahdollisuus tavata ihmisiä ja saada ystäviä

